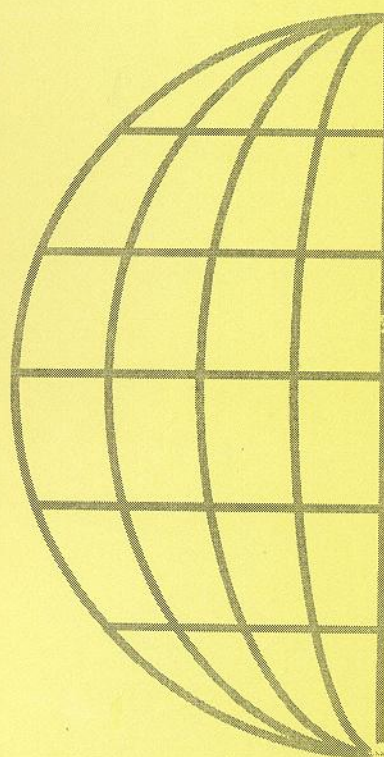
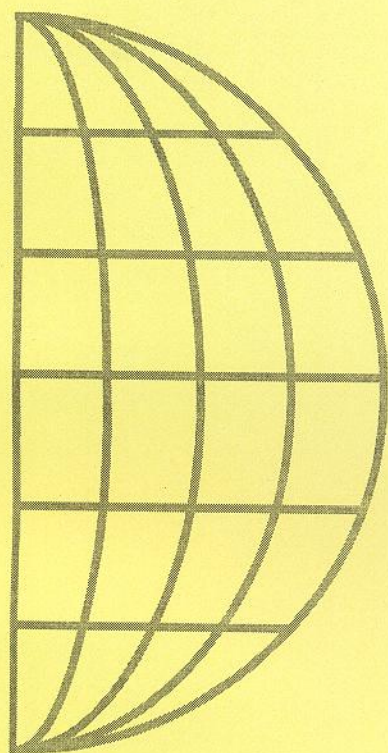

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "НЕОФИТ РИЛСКИ"
БЛАГОЕВГРАД

ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

ЕЗИКОВ СВЯТ

ORBIS LINGUARUM

8

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
“НЕОФИТ РИЛСКИ”

ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

ЕЗИКОВ СВЯТ

Том 8

Кн. 1

Благоевград

2010

Списание "Езиков свят" се издава от Филологическия факултет на ЮЗУ "Н. Рилски", Благоевград. Списание то публикува материали, посветени на езиковото обучение, съпоставителни изследвания, лингвокултурология, странознание и литературоведски изследвания.

Предлаганите за публикуване материали се приемат на електронен носител. Препоръчителен обем – до 10–15 страници. Задължително се прилага анотация: за материалите на български език анотацията е на чужд език, а за материалите на чужд език – на български език. Ключови думи – до десет на брой.

Изисквания към оформлението: Основен шрифт – Times New Roman, заглавие – 11 pt. bold; имената на автора – 11 pt. Italic, резюме – 9 pt, ключови думи – 10 pt; основен текст – 11 pt, библиография – 9 pt. Цитирането се оформя по следния образец: Хофман 1995: Hoffmann, B. O postmoderní české próze a dramatu postmoderné. – In: Přednášky z XXXVII. a XXXVIII. běhu LŠŠS. Praha, 1995, 149-167. ; Ликова 2001: Ликова, Р. Литературни търсения през 90-те години. Проблеми на постмодернизма. С., 2001.

Материали, които не отговарят на изискванията, не се разглеждат и не се рецензират. Авторите носят отговорност за приетите за публикуване текстове.

Редакционен съвет:

проф. Дейвид Инграм (САЩ), проф. Григорий Венедиктов (Русия), проф. Сергей Бирюков (Германия), проф. Василка Радева (България), проф. Лиу Джъсбай (Китай), доц. Димитър Бело (Албания), д-р Ваня Станишич (Сърбия)

Редакционна колегия:

проф. д.ф.н Цветан Ракъовски, доц. д-р Антони Стоилов, доц. д-р Анжелика Пенчева, доц. д-р Владимир Трендафилов, доц. д-р Магдалена Костова-Панайотова, доц. д-р Лилия Илиева
Технически редактор: ас. Дафина Костадинова

Главен редактор:

доц. д-р Магдалена Костова-Панайотова

ezikovsvyat@swu.bg

Филологически факултет

Тел. +35973 88 – 55 – 01; 8889 – 123;

Факс +35973 889 – 123;

e-mail: magipkr@mail.bg

ISSN 1312 – 0484

СЪДЪРЖАНИЕ

ЕЗИКОЗНАНИЕ

СЪДБАТА НА БЪЛГАРСТИКАТА

<i>Лилия ИЛИЕВА. БЪЛГАРИСТИКАТА В КИТАЙ КАТО РЕАЛНОСТ.</i>	7
<i>Елисавета БОЯДЖИЕВА. БЪЛГАРИСТИКАТА В ТРИНИТИ КОЛИДЖ (ДЪБЛИН).</i>	13
<i>Албена ВАЧЕВА, Петър СОТИРОВ. БЪЛГАРИСТИКАТА В ЛЮБЛИН, ПОЛША.</i>	18
<i>Маринела МЛАДЕНОВА. БЪЛГАРИСТИКАТА В УНГАРИЯ.</i>	
НОВА АНТОЛОГИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА НА УНГАРСКИ ЕЗИК.	27
<i>Стилиян СТОЯНОВ БЪЛГАРИСТИКАТА В УКРАЙНА.</i>	29

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НА ПРЕВОДА

<i>Антоанета МИХАЙЛОВА. DIE ÜBERSETZUNG IM SEKUNDARBEREICH ALS VORBEREITUNG AUF DIE UNIVERSITÄREN AUFNAHMEPRÜFUNGEN.</i>	31
---	----

„ЕЗИЦИТЕ” НА ЛИТЕРАТУРНАТА ТВОРБА **КАНОНЪТ – НАЧИН НА УПОТРЕБА**

<i>Милена КИРОВА. КАНОНЪТ И НЕУДОБСТВАТА ОТ НЕГО.</i>	37
<i>Сергей БИРЮКОВ. КАНОН ХЛЕБНИКОВА И ЕГО ВСЕЛЕННАЯ.</i>	42
<i>Хюсеин МЕВСИМ. КЕРВАНСАРАЯТ И ХАНЪТ – БЪЛГАРСКИЯТ МИКРОКОСМОС В КОСМОПОЛИТНИЯ ГРАД.</i>	50
<i>Цветан РАКЪОВСКИ. КАНОНЪТ „МИСЪЛ”. АНТИКАНОНИЧНИЯТ ЯВОРОВ.</i>	53
<i>Владимир ТРЕНДАФИЛОВ. КАНОНЪТ ПРЕЗ ЖЪЛТОТО.</i>	58
<i>Калин МИХАЙЛОВ. КАНОНЪТ НА ФАНТАСТИЧНОТО.</i>	70
<i>Магдалена КОСТОВА-ПАНАЙИОТОВА. ИЗВЪНА КАНОНА. „ЕГИПЕТСКА МАРКА” НА МАНДЕЛЩАМ: ТЕКСТ И ИНТЕРТЕКСТ.</i>	76
<i>Анжелика ПЕНЧЕВА. ОКАСТРЕНИ И КСТРИРАНИ КАНОНИ.</i>	81

МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО

<i>Хана БОРСУКОВА. DAS FREMDWORT IM DEUTSCHEN SPRACHGEBRAUCH.</i>	85
<i>Viera LAGEROVÁ. ZUM EINSATZ DES MÄRCHENS IM UNTERRICHT DAF.</i>	89

ФОЛКЛОР

<i>Николай ПАПУЧИЕВ. ФОЛКЛОРЪТ И ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКАТА КОМПЕТЕНТНОСТ.</i>	94
--	----

РЕЦЕНЗИИ И ОТЗИВИ

<i>Пенка РАДЕВА, <u>Стефан ГЪРДЕВ</u>. СП. „ПРОГЛАС”, ВЕЛИКО ТЪРНОВО.</i>	99
<i>Елена АЗМАНОВА. НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ “СИРАК СКИТНИК И БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА” (Благоевград, декември, 2009).</i>	100
<i>Магдалена КОСТОВА-ПАНАЙОТОВА. ОТ СЯНКАТА НА ИСТОРИЯТА.</i>	101

СЪДБАТА НА БЪЛГАРИСТИКАТА

БЪЛГАРИСТИКАТА В КИТАЙ КАТО РЕАЛНОСТ

Лилия ИЛИЕВА

В статията се разглежда изучаването на българския език и българската литература в Китай в контекста историческата специфика на изучаването на чужди езици и култури в Китай. Обучението на български език се осъществява в Пекинския университет по чужди езици, в който авторът работи като преподавател по български език. В материала са представени пряките впечатления от работата с китайските студенти в условията на китайската образователна система.

Ключевыe слова: Китай, Поднебесна, български език, чужди езици в Китай, Пекински университет по чужди езици

Небето е кръгло, Земята е квадратна. Небето покрива върху земната повърхност огромния кръг, който е под негова закрила. Това е Поднебесната – 天下 (:tiān xià, тиен ся), Вселената, управлявана от сина на небето – императора. Тъй като обаче въпросът за квадратурата на кръга е неразрешим (и според съвременната математика), кръгът-Небе не покрива цялата площ на Земята – квадрат. Четирите ъгълчета на квадрата – Земя, незащитени от Небето, са области, обитавани от варварите. През XIX век те по нечакван за Поднебесната начин изпъзват от ъгълчетата си и грубо се опитват да се настанят под Небето.

През 1840 година, император Даогуан, след като Китай губи от Англия Първата опиумна война, е инструктирал своите министри да разучат „условията на тази страна ... може ли Англия да се достигне по суша? ... Има ли обща граница с Русия?“ (Джонстоун 1992, с. 6). Агресията на „варварите“ нараства и се налага Поднебесната империя да им обърне внимание, след като те нахлуват в живота ѝ и в териториите ѝ.

Изучаването на европейски езици в Китай започва през 1861 година, когато се създава езиково училище, с цел администрацията на страната да избегне общуването с чужденци чрез компрадори (Джонстоун 1992, с. 6). Цитираният Саймън Джонстоун е автор на предговора към английския превод на дневника на възпитаник на първия випуск – младежа Джан Дъи, постъпил на шестнайсетгодишна възраст в училището и изучавал в него три години английски език с втори език – френски. Джан Дъи е участвал в първите мисии за установяване на дипломатически отношения между Китай и САЩ, Великобритания и Франция и е направил кариера: през 1866 започва като преводач и се издига до посланик при двора на Британия (1902 – 1906). За това време той си е водил дневници, от които вторият беше издаден през 1992 г. в Пекин в английски превод.

От този дневник ще приведа един случай, който разкрива специфика на китайското отношение към външния свят. Императорските пратеници, в числото на които – и Джан Дъи, през април 1868 година са в Сан Франциско и опознават Америка.

Там вече има Чайна таун и многобройни китайци, главно – от района на Кантон – се радват на императорските пратеници, като са украсили вратите на домовете си с яркочервени надписи (китайската култура е с ярко изразен писмен характер и декорацията с надписи е типична). Един от тях, според запис в дневника на Джан Дъи, гласи:

Нека свещеният Син на Небето следва обичаите и укроти своите съседи, като направи варварите прости като деца!

И нека мъдрите пратеници разпространят благоволение и добродетелността, като съберат злите на света под един покрив! (Джан Дъи, с. 61)

Най-авторитетният център за изучаването на чужди езици и култури в Китай е Пекинският университет за чужди езици (北京外国语大学), наричан за кратко „Пекинският чуждестранен“ (北外), макар че в страната има и други университети за чужди езици, а и в самия Пекин е разположен т.нар. „Втори институт за чужди езици (北京第二外国语学院, където в началото на 90-те години на XX век за малко е правен опит да се въведе българският език като специалност. Българският език обаче е дългогодишна специалност само в Пекинския

университет за чужди езици, където е една от традиционните специалности. Нови специалности са словашката филология или хърватската филология, като обособяването на хърватската филология стана след периоди, в които се обявяваше обучение по сърбохърватски с насоченост към сръбския или към хърватския – последователно, докато се стигна до решението за създаването на две отделни катедри с отделни специалности. Още преди това разделяне започна създаването на учебници по хърватски език за обучението на студентите, които лекторът ми показваше с коментара „ Pa ovo nije hrvatski, ovo je srpski”, тъй като по нещо ги различаваше.

Изучаването на българския език в Пекиния университет за чужди езици е започнало във факултет за Източноевропейски езици, в който като отделни специалности през 90-те години на ХХ в. съществуваша албанският език, сърбохърватският, чешкият, полският, унгарският, румънският. На практика така са се обхващали държавите от бившия социалистически блок, а немският език се е изучавал (както и до днес) в самостоятелен факултет. Факултетът издаваше списание „Източна Европа” (东欧), чиито дългогодишен главен редактор беше българистката проф. Лиу Джъбай. Сега вече списанието не излиза, а факултетът е донякъде реструктуриран – има нови специалности, свързани с европейски езици, които не са от „големите” и не се обособяват в самостоятелни факултети. В института има отделни факултети, свързани с езици като френския, немския, руския (по него отдавна има отделен институт), арабския, като със средства от арабски източници е построена и специална учебна сграда в арабски стил. Българският език не се изучава в славистичен контекст (както е обикновено в други университети по света), а в рамките на факултет, обединяващ езиците на неголеми европейски страни с определен обем на двустранните отношения, което е свързано с целите на обучението. В Пекиния университет за чужди езици се обучават студенти за нуждите на Министерството на външните работи, журналисти в българската редакция на Радио Чайна интернешанъл, служители в сфери на сигурността.

В България няма аналогичен университет и няма аналогични специалности (може би някакъв паралел може да се направи с Академията към МВР). Практическата насоченост на обучението предопределя неговата специфика: основна цел е практическото усвояване на българския език, умения за писмен и устен превод от български на китайски и от китайски на български. Смята се, че за развитие на практическите умения са необходими и някои фонові знания: за историята на България, за развоя на българската литература и за различни страни на българския обществен живот (в рамките на курс „Странознание”).

Пекиния университет за чужди езици е един от университетите от китайската „Проект 211” – (цифрите означават „21 век, 1 стотица”), в която са включени в момента не точно една стотица университети, а 111 университета – ключови университети за държавата с цел да бъдат университети на световно равнище. Тази програма стартира от 1995 г. Но този университет не е в списъка на 100-те топ-университета в страната, защото при ранжирането се използват други критерии. От друга страна, много авторитетни университети като Пекиния университет (втори в ранжирането) не са включени в „Проект 211” на ключовите за държавата университети, което вероятно е свързано с изявиите на тези студенти в събитията на площад Тиенанмън през 1990 година. От това стрябва да стане ясно, че българският език в Китай се изучава в университет, който има съществено значение за китайската държава и позициите на специалността са свързани с вижданията за двустранните отношения между Китай и България. В същия университет например в последните години намалява приемът на студенти по албански език като бройка, както и назначаването на нови преподаватели по езика. В миналото албанският език е бил изучаван с много по-добри позиции (повече студенти, по-голям брой преподаватели), защото отношенията между двете държави Албания и Китай са били на свършено друго равнище..

Кой следва в Китай и кой следва български език? Студентите в Китай са около 2 процента от населението, което е относително много малък брой – привеждам данни за учебната 2009-2010 от емисията на български език на пекиния радио:

„Тази година броят на регистрираните кандидати за висшите учебни заведения е намалял с 400 хиляди души спрямо миналата година. Висшите учебни заведения планират да приемат общо 6.29 милиона студенти, което заема 62% от общия брой на кандидатите. Този показател е повишен с около 5% от този през миналата година”.
(2009-06-07 20:10:15 Радио Пекин).

В Университета за чужди езици в Пекин студенти-българи не се приемат всяка година, а в различна периодичност. Напоследък практиката е да се приемат 20 души, които да се обучават 4 години, и след тяхното завършване да се приеме нова група. Никой от кандидатите не е избрал предварително българския език като своя специалност, а попада в нея в зависимост от бала си и от други обстоятелства (например, една от най-добрите студентки сподели с мене, че е имала избор между унгарски и български и е предпочела български). В преценката на кандидатите има оценка и на физически данни (изпит по спорт) и преценка на фактор като външност на кандидата (бъдещите специалисти ще работят с чужденци и ще представят китайския народ пред тях). Доколкото разбрах, българският език като специалност се ползва със сравнително добър авторитет (по-предпочитан е от специалности като език лао или тайски език) като европейски език.

Преподавателите в Пекинския университет за чужди езици обикновено имат странични занимания, свързани и с търговски отношения със страните, по които са специалисти. При пристигането ми през 2004 г. с гордост ми съобщиха, че някои от преподавателите в този университет вече са милионери – естествено, чрез извънуниверситетските си дейности. В това отношение България предлага по-малки възможности на китайските специалисти, което се отразява и на отношението към специалността.

Обучението на студентите, колкото и да е ориентирано практически, все пак включва и курсове, които да дадат фонові знания, с оглед на по-доброто усвояване на езика, по българска литература, българска история и странознание. В последните десетилетия те се представят на лекторите от България, които имат свобода в избора на материала и в начина на неговото представяне.

Курсът по българска литература се радва на интереса на малък брой студенти, които имат по-изявени интереси. В моите лекции, метени пред три различни групи и през различни години, повече интерес имаше у първата група. Там голям успех имаше дори творба на старобългарската литература – някои от историите на „Стефанит и Ихнилат”, които, както е известно, са късни европейски адаптации на будистки сутри. В Китай будизмът е най-разпространената религия (днес – в условията на държавен атеизъм) и част от будистките текстове са запазени само в китайски превод. Те се смятат за част от голямата култура, акумулирана от китайския народ през вековете. Затова историите на „Стефанит и Ихнилат” на този фон ни се разкриват като част от богатата култура, акумулирана от българския народ през вековете. С интерес се послещна и „Българи от старо време” на Л. Каравелов, където дядо Либен предизвика големите симпатии на студентите. Китайските студенти изразяват впечатленията си непосредствено и са в непрекъснат диалог с преподавателите по време на лекциите.

Съвременната българска литература обаче се възприема трудно. Причината за това е, че студентите от тази специалност нямат специални интереси към литературата и признават, че трудно възприемат и съвременната китайска литература.

Естествено, за слабия интерес към литературния курс допринася и липсата на световен български автор – от ранга на много популярния в Китай Петьофи или пък нобелист. Китайската литература също няма нобелист от големите си автори на XX век. Това, което моите студенти от Пекинския университет не знаеха, е, че възпитаник именно на този университет получи Нобел за литература през 2000 година. Гао Синдзиен (高行健 Gāo Xíngjiàn), завършил френска филология, който емигрира във Франция през 1987 година. В самия Китай не е от най-известните писатели, а около името му не се шуми по политически причини.

Курсът по българска история съдържа специфични трудности, свързани, от една страна, с особености на традициите на българската историография, а, от друга – с особености на